

Bájkkeavijssa NuorttaSálto

Avtagærddásasj jali sluogas?

Tæksta:
Børge Strandskog
Járggálibme: I dar Kintel /
Divte Media AS

Thomas von Westen

- Lej sámemisjavná Jens Kildal avtagærddásasj misjonerra jali sluogas misjavnnastratega? Dat lij tjuolmma majna ásskodiehtte Roald Kristiansen álgadij tiebmáiehkeda Árranin mánnodak iehkeda. Ja vásstáduš; ienep mañep gá vuostasj tjuottjodus...

Roald Kristiansen le vuostasjamanuensa Råmså Universitehta ásskodieda instituhtan. Mánnodak iehkeda lágadaláj sámemisjonera Jens Kildala birra, guhti 40 jage ároj Tjåron Divtasvuonan. **Roald Kristiansen** er førsteamanuensis ved Institutt for religionsvitenskap ved Universitet i Tromsø. Mandag kveld holdt han foredrag om samemisjonæren Jens Kildal, som var bosatt på Tjånes i Tysfjord i 40 år.

Romsdals-præssta Thomas von Westen lij oadtjun dahkamusáv Misjavnna-kollegijis Københavnan sámijt ristadit, ja dahkamusájn álgij sávresvuodajn ja hárdesvuodajn. Jagen 1717 ásadij sán skávláv Roandemin mij galgaj misjonerajt ja áhpaddiddijit áhpaddit barggaj sámij. Oanegis ájge mañela lidjin moattes sijás barggamin sáme guovlojn. Hábmer oattjoj sámeskávlááhpaddiddjev juo jagen 1718, valla vierttij suv juohket Divtasvuonajn ja Stájgojn.

Giesen 1721 bádi oarjjevuonak ja teologa Jens Kildal Ofuohtta bargatjit misjonerran Thomas von Westena Sámemisjavnán. Sán vuostatjin Herjanganij áruj sisnemusán Ofuohtvuonan ja danna vállduj – sámenejtsojn. Nágin jage mañela bátsij sán árbben ja jáhttáj Divtasvuodnaj gánná ádášit vállduj, nissunijn Gásluovtas. Tjårruj árujga. Kristiansen ietjas lágadallamin Jens Kildala iellemav ja bargov snivva tjuovgadij, ja tjalmostij

suv misjavnnaádmav – barggo mij moatte láhkáj iehtjádiš árvustaláduváj juo Kildala ájggásattjajs. Thomas von Westen lij riek mihá Kildala bargos, madi suv tjuovvovasj, Hans Skanke miejnnij Kildal ittij bargov tjadada. Mañnemus ássje máhtta liehket dan diehti gá Skanke ja Kildal lijga sámmi njunnjusjvirgájt áhtsám. Skanke miejnni aj gá Kildal lij válldum sáme nissunijn, de ittij máhte tjadadit bargov gá galgaj.

Kildal álgon Sálton bargaj, valla Fuolldá, Hábmer, Divtasvuodna ja Ofuohtta lij aj suv guovlon. Mañela sán aj Viestirállaj rájaduváj ja dan mañela sjattaj sán von Westena fábmodes Nordlándan sierra dahkamusájn bærrájgæhttjat misjonerajt ja skávlááhpaddiddijit. Dán bargo diehti vierttij álov manádit ja dan diehti tjuohkkij állo diedojt sáme ásskodábij birra, mij dagáj suv ájnas diehtovadden von Westenij ja misjavnnaájt ietján. Juska Jens Kildalan lij stuorra misjavnnaáguovlo, de juska astadij misjavnnaámanojt válldet Svierigij.

Gá Thomas von Westen lij Gásluovtan jagen 1722 sjehtadij sán sámij Tjåron ja Rábekjuvson galggin skávlá- ja tjáhkavisdáhe tsieggit. Hábmerin lij præssta Schjelderup tjoahkkim sámijt gitta Stájgos tjáhkannittjat Karlsøyaj Sagfjordan gá Thomas von Westen (ja Jens Kildal) bádiija Divtasvuonas. Sáme dánna lidjin nannusit tjanádum sijá ájttegi jáhkkuj ja tjuovvun dálusj dábiit. Misjonera vierttjin dan diehti guhkev Karlsøyen liehket, ja guokta bieje áhpadij ja bagádi Thomas von Westen sijáv. Sán sámmi bále oattjoj diehtet gávnnujin moadda værrodimsaje lahkusin ja nággij sámijt vuoseditt at dajt sajijt. Misjonerajt bále vierttjin sáme biejsstet ja boalldet værrodimsajijt. Sámmi bále mierreduváj skávlá- ja tjáhkavisdáhe aj Karlsøyaj galgaj tsieggiduvvat. Dán láhkáj misjavnna álgadij ájnas bargov

skávláádmahkaj, ja gá dát skávlá- ja tjáhkavisdáhe tsieggiduváj de sáme máná oadtjun buorep skávlááldagáv gá látte. Ja oajvveávdásvásttediddje áhpadimes sámij Divtasvuonan ja Hábmerin sjattaj jur Jens Kildal. Bukta sjattaj dá sáme nuora gehtjaduvvin sámmi smidása láhkát ja katekissmamáhtudagán gá látte. Misjavnnaárggo sámegielajt tjadaduváj gitta 1774.

Jens Kildal jámij nágin jage dan ávddála. Sán jámij jagen 1767, badjelasj 80 jage vuoras. Madi ietjá teologa adnin mielosvuodav misjonerran álggon ádá ja "buorep" præsstagáhttjomijda, bargaj Jens Kildal sámemisjavnán álles viessomájev. Sán aj moaddi dikken sámij ássijit ávdedij, sierraláhkáj mij guoskaj oasestiddij buollemvijnavuobdemav 1700-jagijn. - Jens Kildal lij galla idealissta, ja jus ij lim riek sluogas, de lij gájt smidás misjavnnastratega. Ij lim avtagærddásasj vájváv nav gá Hans Skanke ájgenis tjuottjodij, tjoahkkájgiesij Roald Kristiansen dajda 7-8 gulldaliddijda gudi lidjin Árranij tjáhkannam mánnodak iehkeda.

Lidjin máhttet liehket ienep gulldaliddje. Doajvodahte sjaddá gá Árran mañela gáhttju tiebmáiehkedi gánná ájggu tjalmostahttet ietjá áskulasj oajjev Divtasvuonan, namálattjat dat giehtos sognepressta Olaf Holm

Dát rámat jages 1633 le ihkap Jens Kildal iesj adnalam. Jáhkedahte dát gulluj Kildala vielljaj, guhti ájgenis Gásluovtan ároj. Uddni le árvogávmne Fården. **Denne bibelen** fra 1633 kan Jens Kildal selv ha holdt i. Den tilhørte sannsynligvis bror til Kildal, som i sin tid var bosatt i Kjøpsvik. I dag befinner klenodiet seg i Fårde.